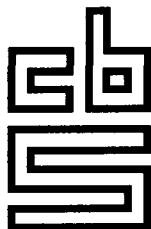

Conjunctuurbericht

Bruto binnenlands product

Het volume van het bruto binnenlands product (BBP) in het tweede kwartaal van dit jaar was 1,5% groter dan in hetzelfde kwartaal een jaar eerder (zie figuur 1). Dit blijkt uit een eerste raming die in het kader van de Kwartaalrekeningen wordt gemaakt. De volumegroei voor het eerste halfjaar van 1992 kwam hiermee uit op 2,3%. Bij dit accres wordt aangetekend dat het groeicijfer over het eerste kwartaal (3,1%) 1 à 2-procentpunt opwaarts werd beïnvloed door het gecombineerde effect van de milde winter en de schrikkelog. Zonder deze invloed gaf de Nederlandse economie in de eerste twee kwartalen van 1992, evenals in het laatste kwartaal van vorig jaar, een relatief lage maar voortgaande groei van rond de 1,5% te zien. De gemiddelde groei van het BBP over 1991 bedroeg 2,2%. De stijgingspercentages over 1990 (3,9%) en 1989 (4,7%) waren veel hoger.

Consumentenvertrouwen

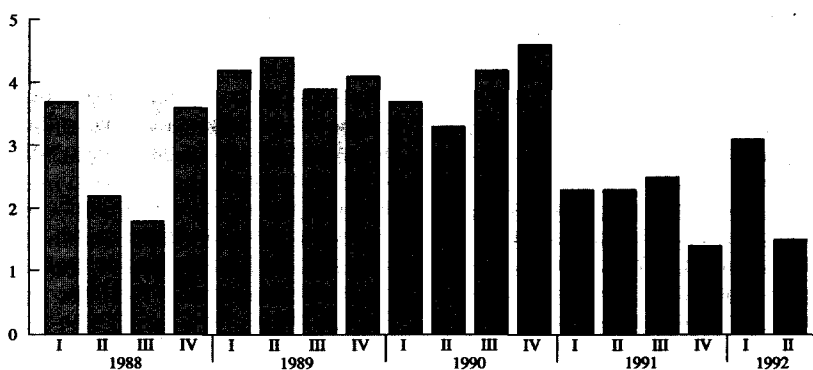
Volgens het Consumentenconjunctuuronderzoek is het vertrouwen van de consumenten in de ontwikkeling van de economie in september ten opzichte van augustus licht gedaald (figuur 2). Op de vijf vragen die aan de index van het consumentenvertrouwen ten grondslag liggen, werden per saldo 9% meer negatieve dan positieve antwoorden gegeven. In augustus was dat 7%. Het is voor de tweede achtereenvolgende maand dat het oordeel van de consumenten iets verslechterde. In september gaf met name de beantwoording van de twee vragen over de algemeen-economische situatie uiting aan het gedaalde vertrouwen. Deze twee vragen worden samengevat in de index van het economisch klimaat. De beantwoording van de twee vragen naar de eigen financiële situatie leverde het meest positieve saldo op sinds oktober 1990.

Geregisteerde werkloosheid

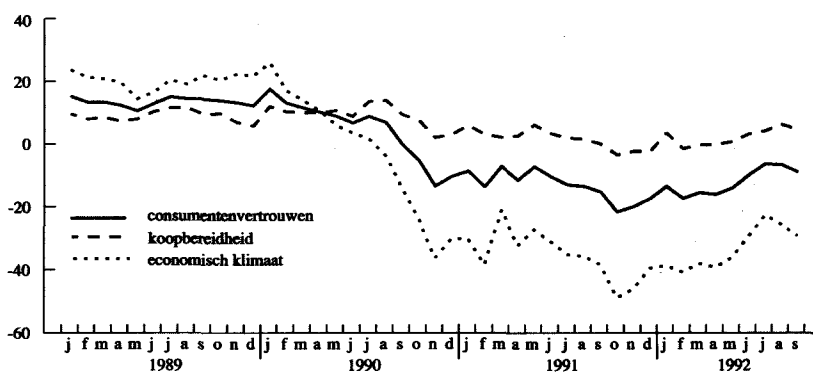
Het aantal geregisteerde werklozen bedroeg in de periode juni-augustus 1992 gemiddeld 274 duizend. Dit is 28 duizend minder dan in de overeenkomstige periode een jaar eerder (zie figuur 3). De uitkomsten van de Statistiek geregisteerde werkloosheid zijn gebaseerd op de registratie van de arbeidsbureaus en de Enquête beroepsbevolking van het CBS. Omdat deze enquête een steekproefonderzoek is, mogen alleen grote verschillen tussen driemaandscijfers alsmede ontwikkelingen die zich

over een wat langere periode blijvend aftekenen, worden beschouwd als indicaties voor de werkelijke ontwikkeling. Uit de recente gegevens blijkt een voortgezette daling van de geregisteerde werkloosheid. In 1989 was deze 43 duizend lager dan een jaar eerder. In 1990 was de daling ongeveer even groot. De gemiddelde daling in 1991 ten opzichte van 1990 was geringer (27 duizend). De gemiddelde daling in 1992 tot en met de periode juni-augustus ligt in dezelfde orde van grootte.

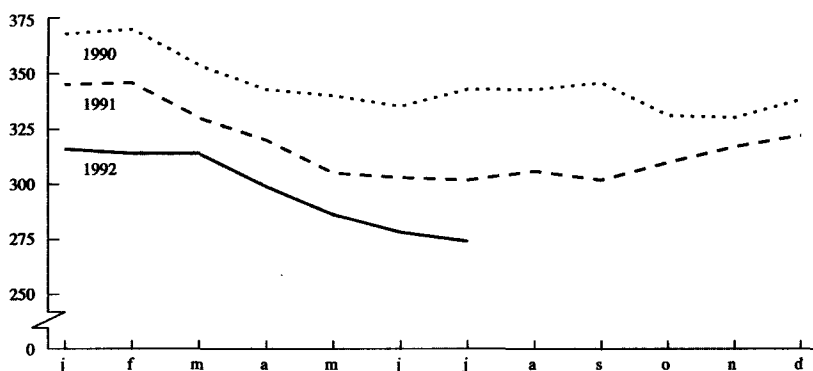
Figuur 1. Bruto binnenlands product (volume); procentuele kwartaalmutaties ten opzichte van voorgaand jaar

Figuur 2. Consumentenvertrouwen; saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal

Figuur 3. Geregisteerde werklozen, driemaandsgemiddelden (x duizend)

Buitenland

Prijzen gezinsconsumptie

In de eerste zeven maanden van dit jaar was de gemiddelde prijsstijging in Nederland 4,1% in vergelijking met de overeenkomstige periode van vorig jaar. Deze groei is weliswaar geringer dan die in de tweede helft van vorig jaar, maar groter dan de prijsstijging over 1991 als geheel, die toen 3,9% bedroeg. In Duitsland is een vergelijkbare ontwikkeling te zien. De prijsstijging in de eerste zeven maanden was hier 4,3% en vorig

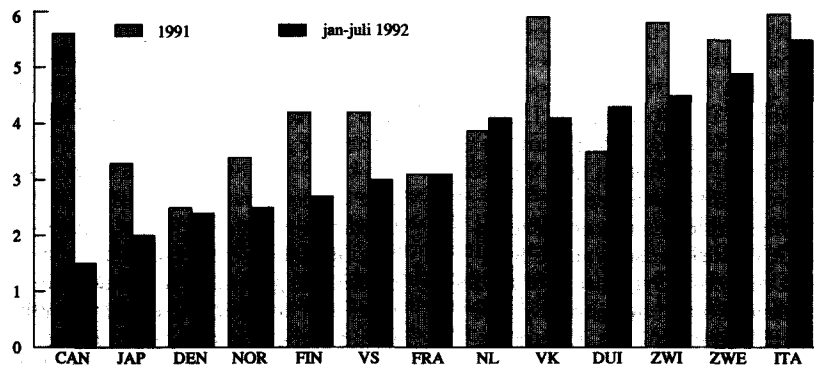
jaar 3,5%. Nederland en Duitsland nemen hiermee internationaal gezien een uitzonderingspositie in. In de meeste belangrijke geïndustrialiseerde landen was de groei van de prijzen juist vorig jaar hoger (figuur 4). Zo was in het VK de stijging in de eerste zeven maanden ongeveer even groot als in ons land, terwijl vorig jaar de prijsstijging bijna twee keer zo groot was als in Nederland.

Volume gezinsconsumptie

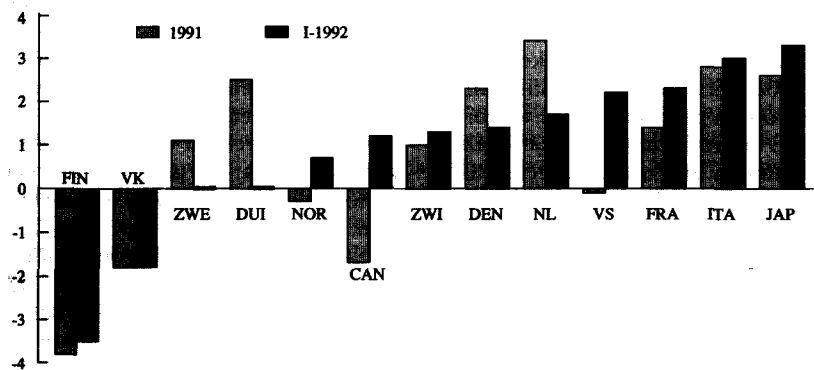
De ontwikkeling van de voor prijsveranderingen gecorrigeerde gezins-

consumptie is voor 1991 en de eerste maanden van 1992 in figuur 5 in beeld gebracht. De meest recente periode waarover voor de verschillende landen gegevens voorhanden zijn is het eerste kwartaal. Opmerkelijk is dat de consumptiegroei in Nederland in 1991 in vergelijking met de andere landen hoog was. Hoewel de groei in het eerste kwartaal bijna gehalveerd is ten opzichte van die in 1991, overtreft het accres nog dat van de meeste in de figuur opgenomen landen. In Duitsland werd in de eerste drie maanden geen groei meer gemeten. In het VK werd in het eerste kwartaal bijna twee procent minder geconsumeerd dan in hetzelfde kwartaal van vorig jaar. Inmiddels zijn voor Nederland gegevens voor de eerste zeven maanden beschikbaar. De volumegroei voor dit tijdvak ten opzichte van dezelfde periode van 1991 bedroeg 1,4%.

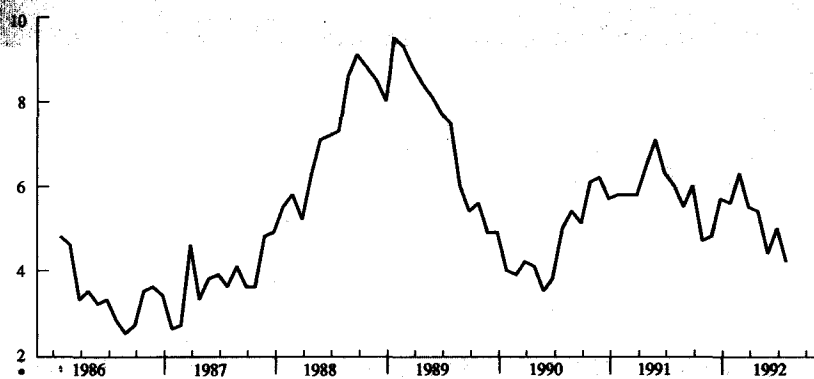
Figuur 4. Prijsindex gezinsconsumptie; procentuele mutatie t.o.v. overeenkomstige periode voorgaand jaar

Figuur 5. Gezinsconsumptie (volume); procentuele mutatie t.o.v. overeenkomstige periode voorgaand jaar

Figuur 6. Uitvoer van goederen (volume); procentuele jaarmutaties van het voortschrijdend twaalfmaandsgemiddelde

Uitvoer van goederen

De maandelijkse volumemutaties van de uitvoer van goederen geven grote fluctuaties te zien. In juli was het exportvolume 2% groter dan in dezelfde maand van 1991. In mei daalde de uitvoer – bij deze wijze van vergelijken – met 3%, terwijl de toename in februari 12% bedroeg. Een beter te interpreteren beeld ontstaat wanneer de ontwikkelingen over een wat langere periode worden gezien. In de eerste zeven maanden van dit jaar was het volume van de uitvoer 4% groter dan in het overeenkomstige tijdvak van 1991. Dit groeicijfer blijft wat achter bij de stijgingspercentages van 1991 en 1990. Deze bedroegen respectievelijk 5 en 6%. Het trendmatige verloop kan worden geïllustreerd met de ontwikkeling van het voortschrijdende twaalfmaandsgemiddelde. In figuur 6 is de betrokken mutatie steeds geplaatst aan het eind van de periode. De meest recente trendmutatie is de kleinste van de afgelopen twee jaar. Veruit de grootste exportcategorie is de groep fabriekaten. Het aandeel van deze groep in de totale uitvoer is bijna 90%. De export van fabriekaten nam in de eerste zeven maanden van dit jaar met ruim 3% toe in vergelijking met dezelfde periode van 1991. Deze groei blijft achter bij de jaarmutatie van 1991, die 4,5% bedroeg.

Deze bijdrage is ontleend aan het *Conjunctuurbericht*, nr. 9-92, dat wordt samengesteld door de hoofdafdeling Nationale Rekeningen van het CBS.